

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ – ЦІННІСТЬ ГУМАНІСТИЧНА

Динамічні зміни в політичному і соціальному житті вимагають від сучасної генерації молоді цілеспрямованості, моральної відповідальності, зорієнтованості на гуманістичні цінності й ідеали. Однак частина представників нинішнього молодого покоління буває пасивною, схильною до конформізму, байдужості, несприйняття моральних цінностей – як для окремої людини, так і для суспільства в цілому. Це обумовлює актуальність проблеми виховання в сучасній студентській молоді такої важливої духовної характеристики, як моральна відповідальність. Саме так обґрунтовує актуальність власного дисертаційного дослідження «Виховання моральної відповідальності студентів у позааудиторній діяльності» на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук молодий науковець нашої академії Інна Ратинська.

В окресленій проблематиці дисертантка побачила низку суперечностей: між об'єктивною потребою суспільства у вихованні моральних, відповідальних громадян і недостатнім ступенем вирішення відповідних завдань у сучасному освітньому середовищі; між необхідністю виховання моральної відповідальності студентів закладів вищої освіти і теоретичною та методичною нерозробленістю проблеми; між потенційними можливостями позааудиторної діяльності у ЗВО і недостатнім їх використанням у вихованні моральної відповідальності студентів.

Необхідність вирішення згаданих суперечностей визначила мету дослідження: на основі узагальнення теоретичних засад виховання моральної відповідальності особистості

теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити педагогічні умови виховання моральної відповідальності студентів у позааудиторній діяльності. Дисертаційна робота виконана в Інституті проблем виховання НАПН України під керівництвом доктора педагогічних наук, провідного наукового співробітника Лабораторії громадянського та морального виховання цієї наукової інституції, професора Катерини Журби. Успішний захист дисертації відбувся на засіданні спеціалізованої вченої ради в Інституті проблем виховання НАПН України. Оponentами виступали доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету ім. Бориса Грінченка Валентина Тернопільська і кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Світлана Гаряча.

При захисті роботи дисертантка продемонструвала належний рівень виконання комплексних завдань: в узагальненні теоретичних засад моральної відповідальності студентів, в уточненні сутності понять «моральна відповідальність» і «виховання моральної відповідальності студентів», в характеристиці базових моральних цінностей, засобів і функцій виховання моральної відповідальності та у визначенні її компонентів, критеріїв і показників. Це обумовило наукову новизну результатів дисертаційного дослідження. Зокрема, вперше теоретично обґрунтовано педагогічні умови виховання моральної відповідальності студентів у позааудиторній діяльності

(гуманізація виховного середовища та належний рівень організації позааудиторної роботи у ЗВО, відповідна підготовка кураторів академічних груп). Охарактеризовано базові моральні цінності (свобода, гідність, совість), засоби (моральна оцінка, моральний вибір, моральний обов'язок) і функції (імперативна, рефлексивна, розвивальна, регулятивна), визначено компоненти і критерії (когнітивний, емоційно-ціннісний, діяльнісно-практичний) та рівні (високий, середній, достатній, низь-

кий) вихованості моральної відповідальності студентів.

Практичне значення отриманих результатів підтверджене у конкретних формах: підготовка кураторських виховних годин цільової тематичної спрямованості («Права і обов'язки студента» – I курс; «Прийняття моральних рішень» – II курс; «Точність – ввічливість королів» – III курс; «Безвідповідальність та її наслідки» – IV курс), тематичний тренінг «Я – морально

відповідальна особистість»; розробка спекурсу «Вітчизняний і зарубіжний досвід виховання моральної відповідальності підліткової особистості»; рекомендації до організації роботи гуртка «Бібліоманія», форум-театру «Сюжети», клубу «Novadays»; методичні рекомендації щодо виховання моральної відповідальності студентів для колективної монографії «Педагогічна освіта: андрагогічний підхід». Матеріали дисертаційного дослідження можуть бути використаними при підготовці навчальних програм, лекційних курсів і семінарських занять, методичних рекомендацій і посібників, при викладанні курсів «Педагогіка», «Сучасні педагогічні технології», «Основи педагогічної майстерності», «Методика виховної роботи», а також у системі післядипломної педагогічної освіти.

Положення та висновки дисертаційного дослідження використовуються в освітньому процесі Рівненського державного гуманітарного університету, Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки, Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка та нашої академії. Основні положення та результати роботи оприлюднено на 3 міжнародних і 5 всеукраїнських наукових конференціях, 2 всеукраїнських круглих столах і 2 семінарах, а також у 12 наукових публікаціях, з яких 2 – у зарубіжних наукових виданнях. У дисертації використано 219 літературних джерел (17 з них – іноземними мовами). Робота містить таблиці та рисунки на 26 сторінках.

ПЕДАГОГИ – ПРО КОЛЕКТИВНЕ МУЗИКУВАННЯ УЧНІВ

Мар'яна ТОМАШІВСЬКА

У рамках заходів з нагоди відзначення 200-річчя Волинського ліцею в Кременці на базі Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка відбулися методичні гостини «Технологія колективного музикування як спосіб самовираження учнів у музичній діяльності», організатором якого виступив колектив циклової комісії музичних дисциплін педагогічного коледжу нашої академії на чолі з її головою Оленою Новик і з активною участю науковців Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, тимчасового науково-дослідного колективу і кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Майже сімдесят фахівців-музикознавців із Кременецького і Шумського районів Тернопілья та міста Рівного зібралися, щоб довести актуальність, педагогічну значущість проблеми самовираження учнів у музичній діяльності, практичну потребу в її вивченні та методичному обґрунтуванні у світлі Нової української школи, розкрити теоретико-методологічні основи проблеми самовираження й охарактеризувати методи та прийоми колективного музикування в інноваційній освітній практиці.

Відразу після реєстрації гостям запропонували оглянути виставку літератури з проблем музичної освіти та виховання. Відкрила методичні гостини вітальним словом директор Кременецького педагогічного коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка Оксана Камінська.

Першою частиною програми заходу став концерт, підготовлений спільно господарями й окремими гостями. Розпочав виступи оркестр народних інструментів Кременецького педагогічного коледжу під керівництвом Надії Найчук двома творами в інструментовці В. Яскевича («Молодіжний вальс» В. Дмитрієва; соліст Вадим Процик та «Інтерлюд» О. Хромушина; соліст Лев Харамбура). Після цього музичне слово надали зразковому дитячому хорові молодших класів «Співаночка» Рівненської класичної гімназії «Престиж» (художній керівник і диригент Ірина Нагорна, концертмейстер Лариса Тимошук). Юні гості виконали пісні «Дитяча молитва» М. Назарця, «Україна» Н. Гуменик та Ю. Савраюка, «Диво-місто Навпаки» Ф. Млинченка та Ю. Шевченка і «Лети, моя пісне» Л. Соболевської. Ініціативу виступів підхопив сопілковий ан-

самбль нашого ВЗО «Дивограй» з керівником Мар'яною Томашівською («Регтайм» Скота Джопліна і «Despacito» Луїса Фонсі в обробці М. Томашівської). І на завершення концертної програми своїм мистецтвом порадував ще один колектив господарів – народний художній вокальний ансамбль «Калина» (керівник Олена Новик, концертмейстер Валерія Сазанська). Вони виконали пісні «Гуси – кри-

ла білі» К. Квітчастой та Р. Лісової і «Ніч у Карпатах» Р. Тарнавської та М. Золотухи.

Теоретична частина зустрічі пройшла у форматі наукових повідомлень. Першою до слова запросили наукового керівника тимчасового науково-дослідного колективу, доцента кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Рівненського державного гуманітарного університету Оксану Гумінську, яка розкрила тему, співзвучну із назвою семінару. Завідувач кабінету художньо-естетичних предметів РОІППО Оксана Моторна зупинилась на питанні «Створення умов для самовираження учнів на уроках музичного мистецтва».

Наступні виступи презентували представники нашого педагогічного коледжу. Аналізу історико-культурного розвитку оркестру народних інструментів у його історіографічному аспекті приділила у в а г у викладач-методист Надія Найчук, особливостям розвитку вокально-хорових навичок студентів у процесі ансамблевого співу – викладач-методист Олена Новик, музично-ритмічному вихованню в ДНЗ та його впливу на психіко-емоційний стан дітей – викладач вищої категорії Оксана Дедю, колективному музикуванню як важливого компоненту становлення творчої особистості у позакласній роботі – викладач Світлана Гуральна.

До них приєдналися науковці кафедри мистецьких дисциплін та методик їх викладання нашої академії із дослідженнями «Колективне музикування сопілкового ансамблю у педагогічному коледжі» (асистент Мар'яна Томашівська), «Теоретичні засади використання педагогіки дзвонарства в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти» (кандидат педагогічних наук, старший викладач Ліна Ільчук), «Читання з нот в інструментальному ансамблевому колективі»

(викладач Олена Тарківська-Нагиналюк).

Власними роздумами про гармонійний розвиток школярів на уроках музичного мистецтва шляхом упровадження елементів інноваційних технологій поділився старший вчитель ЗОШ І–ІІІ ст. № 4 м. Кременець Володимир Лопатський.

Завершили теоретичну частину гостини презентації авторських методичних посібників «Технологія колективного музикування» (кандидат педагогічних наук Оксана Гумінська) та «Музика в НУШ і не тільки» (вчитель музичного мистецтва Рівненської ЗОШ І–ІІІ ст. № 16 Ірина Кісільчук).

Практичний блок пройшов у форматі майстер-класів, проведених вчителем музичного мистецтва Рівненської ЗОШ І–ІІІ ст. № 11 Анною Панчак («Голос як інструмент самовираження»), вчителем музичного мистецтва Рівненської гімназії «Гармонія» Інною Опанасець («Сприймання та інтерпретація музичних творів»), вчителем музичного мистецтва Рівненської ЗОШ І–ІІІ ст. № 16 Іриною Кісільчук («Музикування на клавішах та звучних жестах»), вчителем вищої категорії ОНЗ Білокриницької ЗОШ І–ІІІ ст. Кременецької районної ради Ольгою Капінос («Використання леґо-технологій на уроках музичного мистецтва»), вчителем музичного мистецтва Рівненського НВК І–ІІІ ст. № 19 Оленою Вавринюк («Музикування на бумбокерах»), вчителем музичного мистецтва Рівненської української гімназії Лідією Туровською («Музикування на дзвонах») і науковим керівником тимчасового науково-дослідного колективу, доцентом кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання РДГУ Оксаною Гумінською («Комплексна колективна імпровізація»).

Майстер-класи продовжились цікавим полілогом-рефлексією «Скарбничка вражень», під час якого присутні виясняли, що стимулює їх виявляти творчість, творчо самовиражатися і чи може дана форма методичної роботи сти-

мулювати самовираження учителя та викладача.

На завершення методичних гостин учасникам запропонували екскурсію весняним Кременцем.